



TEISĖJŲ TARYBA

NUTARIMAS DĖL SAUGUMO TEISMUOSE POLITIKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2019 m. gegužės 31 d. Nr. 13P-89-(7.1.2)
Vilnius

Įgyvendindama Teisėjų tarybos 2017 m. sausio 27 d. nutarime Nr. 13P-13-(7.1.2) „Dėl Teisėjų tarybos 2017-2020 metų strateginių veiklos kryptių patvirtinimo“ numatytą Teisėjų tarybos veiklos strateginę kryptį – fizinio ir psichologinio saugumo Lietuvos teismuose stiprinimas, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 17 punktu, Teisėjų taryba **n u t a r i a**:

Patvirtinti Saugumo teismuose politikos aprašą (pridedama).

Pirmininkas

Algimantas Valantinas

Sekretorė

Neringa Švedienė

PATVIRTINTA

Teisėjų tarybos 2019 m. gegužės 31 d.
nutarimu Nr. 13P-89-(7.1.2)

SAUGUMO TEISMUOSE POLITIKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Saugumo teismuose politikos aprašas (toliau – Aprašas) nustato saugumo Lietuvos teismuose (toliau – teismas, teismai) užtikrinimo kryptis, principus, saugumo užtikrinimo organizavimo, įgyvendinimo, priežiūros ir kontrolės sistemą bei joje dalyvaujančių subjektų funkcijas, saugumo užtikrinimo įgyvendinimo priemonės.

2. Aprašo tikslas – reglamentuoti pagrindinius principus ir procedūras, taikomas teismuose, siekiant sudaryti saugias sąlygas kasdieniui teismų veiklai, apsaugoti teismus nuo kritinių situacijų ir teisės pažeidimų, sukurti psichologiškai ir emociškai saugią teismo aplinką teismuose dirbantiems asmenims ir teismų lankytojams bei prisidėti prie visuomenės pasitikėjimo teismų sistema didinimo ir teismų darbo kokybės gerinimo.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos teismų įstatymu, Lietuvos Respublikos nacionalinės teismų administracijos įstatymu, 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR, Europos veiksmingo teisingumo komisijos (CEPEJ) patvirtintomis Teismų įrengimo ir pasiekiamumo užtikrinimo gairėmis, Teisėjų tarybos 2017 m. kovo 31 d. nutarimu Nr. 13P-60-(7.1.2) „Dėl saugumo priemonių teismuose įgyvendinimo gairių patvirtinimo“, Teisėjų tarybos 2015 m. sausio 30 d. nutarimu Nr. 13P-16-(7.1.2) „Dėl pavyzdinio pagrindinių teismų pastatų ir patalpų projektavimo ir įrengimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais saugumo užtikrinimą teismuose.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. Apsauga – atsakingų asmenų veikla, kurios tikslas, panaudojant apsaugos priemones, užtikrinti teismo teritorijos, pastato, patalpų ir juose esamų asmenų, turto ir daiktų saugumą.

4.2. Apsaugos planas – teismo pirmininko ir (ar) jo įgalioto asmens patvirtintas dokumentas, kuriuo reglamentuojamas organizacinių, techninių, materialinių ir žmoniškųjų išteklių sutelkimas ir valdymas gresiant ar susidarius kritinėms situacijoms, bei kuriuo vadovautis gresiant kritinei situacijai turi už teismų fizinio saugumo užtikrinimą atsakingi asmenys bei visi kiti teisme dirbantys asmenys.

4.3. Kritinė situacija – susiklosčiusi padėtis teisme, kurios metu teisme prarandama teismo veiklos procesų kontrolė ir atsiranda neigiami padariniai, trikdančios normalią teismo veiklą. Kritinės situacijos taip pat apima ir ekstremalias situacijas.

4.4. Pažeidžiamas asmuo – asmuo, kuris baudžiamojo proceso metu pripažintas (laikomas) nukentėjusiuoju, liudytoju.

4.5. Saugumo grėsmė – tikėtinas įvykis (-iai), kuriam (-iems) atsitikus gali būti pažeisti saugumo teismuose reikalavimai.

4.6. Saugumo priemonė – teisinė, organizacinė, techninė, elektroninė, mechaninė, inžinerinė ir (ar) kitokia priemonė, skirta užkirsti kelią saugumo grėsmei (toliau – organizacinės

ir teisinės priemonės vadinamos Organizacinėmis saugumo priemonėmis, o techninės, elektroninės, mechaninės ir inžinierinės saugumo priemonės – Techninėmis saugumo priemonėmis).

4.7. Teismo savanoris – asmuo, savanoriškos veiklos pagrindais teikiantis teisme būtiną informacinę pagalbą (išskyrus teisinės konsultacijas) ir reikalingą emocinę ir psichologinę paramą teismų lankytojams.

4.8. Teisme dirbantis asmuo – teisėjas, teismo darbuotojas (valstybės tarnautojas, darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį).

4.9. Teismo lankytojas – fizinis asmuo, esantis teismo pastate ar teritorijoje (teismo proceso dalyvis, teismo interesantas, teismui paslaugas teikiantis asmuo, teisėsaugos pareigūnas ir kt.), išskyrus teisme dirbančius asmenis.

4.10. Kitos šiame Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose saugumo teismuose užtikrinimą.

II SKYRIUS

SAUGUMO TEISMUOSE UŽTIKRINIMO SAMPRATA, PRINCIPAI, ORGANIZAVIMO, ĮGYVENDINIMO, PRIEŽIŪROS IR KONTROLĖS SISTEMA

5. Saugumo teismuose užtikrinimas – tai kompleksinis Organizacinių ir Techninių saugumo priemonių parinkimo ir taikymo bei tinkamos saugumo infrastruktūros sukūrimo ir palaikymo procesas, siekiant laiku nustatyti galimas saugumo grėsmes, tikėtinų incidentų ir kritinių situacijų atžvilgiu atlikti prevencinius veiksmus, taip pat tinkamai planuoti ir taikyti atsakomuosius veiksmus, galinčius padidinti saugumo užtikrinimą teismuose arba sumažinti kritinių situacijų ir (ar) teisės pažeidimų pasekmes.

6. Saugumo teismuose užtikrinimo tikslai – sudaryti saugias sąlygas kasdieniui teismų veiklai, apsaugoti teismus nuo kritinių situacijų ir teisės pažeidimų bei sukurti psichologiškai ir emociškai saugią teismo aplinką teismuose dirbantiems asmenims ir teismų lankytojams, prisidedant prie visuomenės pasitikėjimo teismų sistema didinimo ir teismų darbo kokybės gerinimo.

7. Saugumas teismuose užtikrinamas vadovaujantis šiais pagrindiniais principais:

7.1. *Socialinės atsakomybės* – teismas santykiuose su visais suinteresuotais asmenimis (teisme dirbančiais asmenimis, teismų lankytojais ir kitais visuomenės bei valstybės institucijų atstovais) vadovaujasi pagarbos žmogaus teisėms, atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei vertybinėmis nuostatomis.

7.2. *Saugumo reikalavimų universalumo* – Apraše nustatyti saugumo užtikrinimo reikalavimai galioja visiems teismams.

7.3. *Teismo savarankiškumo* – kiekvienas teismas yra atsakingas už tinkamą Apraše nustatytų saugumo užtikrinimo priemonių įgyvendinimą savo teisme.

7.4. *Saugumo užtikrinimo visuotinumą* – teismo saugumas užtikrinamas taip, kad į jo įgyvendinimą maksimaliai būtų įtraukti visi teisme dirbantys asmenys ir teismo lankytojai.

7.5. *Profesionalumo* – teismų saugumą užtikrina kompetentingi asmenys, galintys įvertinti ir valdyti saugumo grėsmes, kritines situacijas, savarankiškai priimti sprendimus, parinkti ir naudoti atitinkamas saugumo užtikrinimo priemones.

7.6. *Saugumo priemonių integralumo* – saugumas teismuose užtikrinamas naudojant maksimaliai tarpusavyje suderintas saugumo priemones, sudarančias vieningą saugumo teisme užtikrinimo sistemą.

8. Saugumo teismuose užtikrinimo kryptys:

8.1. fizinis saugumas teismuose;

8.2. psichologinis saugumas teismuose.

9. Saugumo teismuose užtikrinimo organizavimo, įgyvendinimo, priežiūros ir kontrolės sistemos subjektai, kurie užtikrina saugumą teismuose:

9.1. Teisėjų taryba;

9.2. Nacionalinė teismų administracija;

9.3. teismai.

10. Teisėjų taryba:

10.1. formuoja bendrą saugumo teismuose politiką;

10.2. tvirtina norminius teisės aktus, nustatančius saugumo reikalavimus teismuose;

10.3. atlikdama teismų administracinės veiklos priežiūrą (išorinį teismų administravimą), vertina, kaip teismai užtikrina Aprašo nuostatų įgyvendinimą;

10.4. kontroliuoja, kaip Nacionalinė teismų administracija įgyvendina jai pavestas su saugumo teismuose užtikrinimu susijusias funkcijas;

10.5. atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas saugumo užtikrinimo teismuose srityje.

11. Nacionalinė teismų administracija:

11.1. renka, sistemina, analizuoja, saugo ir ne rečiau kaip kartą į 2 metus apibendrina informaciją apie fizinio saugumo pažeidimo įvykius teismuose bei teikia ataskaitą Teisėjų tarybai;

11.2. renka, sistemina, analizuoja, saugo ir ne rečiau kaip kartą į 2 metus apibendrina informaciją apie psichologinio saugumo priemonių įgyvendinimą bei teikia ataskaitą Teisėjų tarybai;

11.3. dalyvauja užtikrinant teismų fizinės saugumo infrastuktūros sudarymą, organizuoja ir užtikrina centralizuotą teismų aprūpinimą Techninėmis fizinio saugumo priemonėmis;

11.4. organizuoja teisme dirbančių asmenų švietimą ir kvalifikacijos kėlimą fizinio ir psichologinio saugumo užtikrinimo srityse;

11.5. koordinuoja teismų organizuojamą ir įgyvendinamą saugumo užtikrinimą, teikia metodinę ir kitą su saugumo užtikrinimu susijusią pagalbą teismams;

11.6. atlieka kitas Teisėjų tarybos pavestas funkcijas saugumo užtikrinimo teismuose srityje.

12. Teismai:

12.1. užtikrina Aprašo nuostatų įgyvendinimą;

12.2. užtikrina, kad būtų sukurta saugumo priemonių įgyvendinimui būtina teismo struktūra, teismo saugumo priemonių įgyvendinime dalyvautų visi teisme dirbantys asmenys (atitinkamai įgyvendindami jiems pavestas funkcijas) ir teismo lankytojai (atitinkamai laikydamiesi vidaus saugumo tvarkose nustatytų reikalavimų);

12.3. užtikrina, kad teismo teritorijos, patalpų, jų dalių bei juose esančių asmenų ir turto apsauga būtų vykdoma efektyviai naudojant skirtingas Organizacines ir Technines saugumo priemones, maksimaliai suderintas tarpusavyje;

12.4. užtikrina, kad saugumo teisme priemonės būtų planuojamos ir įgyvendinamos bei užtikrinama jų įgyvendinimo priežiūra ir kontrolė taip, kad jos būtų pajėgios iš anksto užkirsti

kelią saugumo grėsmėms, kritinėms situacijoms ir maksimaliai sumažintų galinčias atsirasti ar atsiradusias neigiamas pasekmes;

12.5. teikia informaciją Teisėjų tarybai ir Nacionalinei teismų administracijai apie saugumo užtikrinimo priemonių įgyvendinimą teismuose.

13. Atsižvelgiant į kiekvieno teismo saugumo užtikrinimo poreikius ir galimybes, į tam tikrus su teismų veikla susijusius kriterijus (pavyzdžiui, teismų nagrinėjamos bylos), teismo fizinę infrastruktūrą ir personalo struktūrą, saugumas teismuose gali būti užtikrinamas įgyvendinant pavienes ir (ar) kompleksines saugumo priemones.

14. Už saugumo konkrečiame teisme organizavimą ir būklę pagal pasirinktas Organizacines ir Technines saugumo priemones atsako teismo pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo. Teismo pirmininko ar jo įgalioto asmens sprendimu paskiriami asmenys, atsakingi už fizinio saugumo ir psichologinio saugumo užtikrinimą teisme.

III SKYRIUS

FIZINIO SAUGUMO TEISMUOSE UŽTIKRINIMO ĮGYVENDINIMAS

15. Fizinio saugumo teismuose užtikrinimas – tai visuma veiksmų ir priemonių, kuriais siekiama užkirsti kelią kritinių situacijų sukeltiems įvykiams, keliantiems grėsmę teismo ir teisme esančių asmenų saugumui, jų vykdomai veiklai, nusikalstamoms veikoms, nukreiptoms prieš teisme dirbančius asmenis, teismo lankytojus, turtą bei kitas materialines vertybes, taip pat užtikrinti teismo teritorijos, pastato ir juose esančių asmenų, turto ir daiktų apsaugą.

16. Fizinio saugumo užtikrinimo tikslas – sudaryti saugias sąlygas kasdienei teismų veiklai ir apsaugoti teismus nuo kritinių situacijų ir teisės pažeidimų.

17. Teismai, organizuodami fizinio saugumo užtikrinimą ir įgyvendindami saugumo priemones teisme, vadovaujasi Teisėjų tarybos patvirtintomis Saugumo priemonių teismuose įgyvendinimo gairėmis.

18. Siekiant užtikrinti teisėjo ir jo turto fizinę apsaugą, jeigu kyla reali grėsmė jo gyvybei, sveikatai ar turtui dėl priežasčių, susijusių su teisėjo pareigų atlikimu, Vyriausybės nustatyta tvarka organizuojama ir įgyvendinama teisėjo fizinė apsauga darbo vietoje, kelionėje ar kitose jo buvimo vietose.

19. Teismuose įgyvendinamos Organizacinės ir Techninės fizinio saugumo priemonės.

20. Organizacinės ir Techninės saugumo priemonės pagal tai, kokioms saugumo grėsmėms valdyti jos yra taikomos, skirstomos į:

20.1. bendrąsias Organizacines ir (ar) Technines saugumo priemones;

20.2. papildomas Organizacines ir (ar) Technines saugumo priemones;

20.3. specialiąsias Organizacines ir (ar) Technines saugumo priemones.

21. Bendrosios Organizacinės ir (ar) Techninės saugumo priemonės rengiamos, nustatomos, priimamos ir taikomos bei projektuojamos, diegiamos ir įgyvendinamos visuose teismuose.

22. Bendrosios Organizacinės saugumo priemonės apima:

22.1. teismo teritorijos ir patalpų skirstymo į apsaugos zonas tvarką;

22.2. patekimo į teismo teritoriją, kuri priskirta atitinkamo lygio apsaugos zonai, tvarką;

22.3. transporto priemonių (konvojaus, specialiųjų tarnybų, pagal liudytojų apsaugos programą saugomų asmenų, teismo lankytojų, teisme dirbančių asmenų tarnybinio ir asmeninio transporto) patekimo į teismo teritoriją tvarką;

22.4. patekimo į teismo patalpas, kurios priskirtos atitinkamo lygio apsaugos zonai, tvarką;

22.5. saugumo užtikrinimo teismo posėdžio metu, įskaitant patekimo į teismo posėdžio salę, tvarką;

22.6. Techninių saugumo priemonių eksploatavimo ir techninės priežiūros tvarką;

22.7. kitas pagal teismo poreikį nustatytas saugumo tvarkas, skirtas reglamentuoti atliekamas apsaugos procedūras ir (ar) jų metu naudojamas bendrąsias Technines saugumo priemones.

23. Bendrosios Techninės saugumo priemonės yra šios:

23.1. pavojaus signalizavimo (pranešimų) sistema;

23.2. apsaugos signalizacijos sistema;

23.3. vaizdo stebėjimo sistema;

23.4. gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema;

23.5. evakuacinio įgarsinimo sistema;

23.6. įeigos kontrolės sistema;

23.7. specialūs (įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų) atitvarai.

24. Papildomos Organizacinės ir Techninės saugumo priemonės teismo pirmininko, teismo kanclerio ar jų įgalioto asmens sprendimu taikomos atsižvelgiant į to teismo Apsaugos planą ar konkrečią bylą nagrinėjančio teisėjo ar teisėjų kolegijos sprendimu, atsižvelgiant į nagrinėjamoje byloje esamas saugumo grėsmes.

25. Papildomos Organizacinės saugumo priemonės yra šios:

25.1. į teismo pastatą atvykusių teismo lankytojų ar kitų asmenų (išskyrus teisme dirbančius asmenis) apžiūros ir patikrinimo, naudojant rankinius ar stacionarius metalo iešiklius (detektorius), tvarka;

25.2. į teismo pastatą atvykusių teismo lankytojų ir kitų asmenų (išskyrus teisme dirbančius asmenis) apžiūros ir patikrinimo, naudojant rentgeno įrenginį, tvarka;

25.3. kitos pagal teismo poreikį nustatomos saugumo tvarkos, parengtos ir skirtos apsaugos procedūroms ir (ar) jų metu naudojamoms papildomoms Techninėms saugumo priemonėms reglamentuoti.

26. Papildomos Techninės saugumo priemonės:

26.1. automatiniai įvažiavimo į teismo teritoriją vartai, sujungti su įeigos kontrolės sistema, ir (ar) transporto priemonių numerių atpažinimo sistema;

26.2. vaizdo duomenų analizės sistema pagrindiniuose įėjimuose į teismų pastatus;

26.3. stacionarūs arba mobilūs metalo detekcijos varteliai;

26.4. stacionarus ar nešiojamas rentgeno įrenginys;

26.5. kitos Techninės saugumo priemonės, skirtos valdyti padidėjusias saugumo grėsmes.

27. Specialiosios Organizacinės ir Techninės saugumo priemonės taikomos specialų statusą teismo procese turinčių asmenų (pavyzdžiui, nukentėjusiųjų ir liudytojų, kurie saugomi pagal liudytojų apsaugos programą, saugumui užtikrinti) atžvilgiu, teisme esančių ir specialų statusą turinčių patalpų (pavyzdžiui, nukentėjusiųjų ir liudytojų, kurie saugomi pagal liudytojų apsaugos programą, buvimo patalpos, įslaptintų dokumentų saugojimo patalpos) arba patalpų, kurioms būtinos Techninės saugumo priemonės nuo nesankcionuoto pasiklausymo, filmavimo ir pan. (pavyzdžiui, teisėjų pasitarimo kambariai), apsaugai užtikrinti.

28. Specialiosios Organizacinės saugumo priemonės yra šios:

28.1. specialų statusą turinčių patalpų įrengimo ir naudojimosi jomis tvarka;

28.2. GSM ryšio, bevielio interneto ryšio ir kitų ryšių slopinimo įrangos naudojimo ir eksploatavimo tvarka;

28.3. priemonių, užkertančių kelią nesankcionuotam garso įrašymui, naudojimo ir eksploatavimo tvarka;

28.4. priemonių, užkertančių kelią nesankcionuotam vaizdo įrašymui, įrengimo, eksploatavimo ir priežiūros tvarka;

28.5. kitos pagal teismo poreikį nustatomos vidaus saugumo tvarkos, skirtos apsaugos procedūrų ir (ar) jų metu naudojamų specialių Techninių saugumo priemonių naudojimui reglamentuoti.

29. Specialiosios Techninės saugumo priemonės yra šios:

29.1. inžineriniai įrenginiai (garsą slopinančios pertvaros ir pan.);

29.2. neperšaunamos konstrukcijos (langai, durys, sienos ir pan.);

29.3. GSM ryšio slopinimo įranga;

29.4. bevielio interneto ryšio slopinimo įranga;

29.5. priemonės, užkertančios kelią nesankcionuotam garso įrašymui (per sienas, langus ar kitus konstrukcinius užtvarus);

29.6. priemonės, užkertančios kelią nesankcionuotam vaizdo įrašymui (tamsinti langai, stiklinės pertvarkos ir pan.);

29.7. kitos specialiosios Techninės saugumo priemonės, skirtos specialų statusą teismo procese turinčių asmenų atžvilgiu ar teisme esančių ir specialų statusą turinčių patalpų apsaugai užtikrinti.

30. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas efektyviai taikyti ir naudoti Apraše numatytas Organizacines ir Technines saugumo priemones, teismuose turi būti sudaryta ir palaikoma (užtikrinama) tinkama saugumo fizinė infrastruktūra. Tinkamos saugumo infrastruktūros teismuose sudarymas apima teismo teritorijos (-ų), teismo patalpų ir jų dalių įrengimą ir (ar) sutvarkymą, taip pat teismo personalo struktūros sudarymą / keitimą ir funkcijų, susijusių su teismo saugumo užtikrinimu, priskyrimą taip, kad būtų galima pilna apimtimi įgyvendinti Apraše numatytas Organizacines saugumo priemones (patvirtinti ir taikyti vidaus saugumo tvarkas (tvarkų aprašus)), sutvarkyti esamas bei projektuoti, diegti ir taikyti naujas Technines saugumo priemones. Visais atvejais turi būti siekiama sudaryti ir (ar) užtikrinti tokią saugumo infrastruktūrą, kad būtų galima taikyti bendrąsias Organizacines ir Technines saugumo priemones, skirtas užkirsti kelią labai aukšto ir aukšto kritiškumo saugumo grėsmėms, tokioms kaip ginkluoti ar neginkluoti teisės pažeidėjai, ekstremalūs įvykiai (pavyzdžiui, gaisras), neginkluoti priešiškausi nusiteikę proceso dalyviai.

31. Siekiant sukurti saugią aplinką teismuose, teismų pastatai ir patalpos projektuojami ir įrengiami laikantis reikalavimų, nustatytų Teisėjų tarybos patvirtintame Pavyzdiniame pagrindinių teismų pastatų ir patalpų projektavimo ir įrengimo reikalavimų apraše.

32. Atsižvelgiant į teismo rūšį, teisme nagrinėjamų bylų pobūdį, teismo pastato vidinę infrastruktūrą bei jo būklę, teismo teritoriją, patalpos ir jų dalys skirstomos į tris apsaugos zonas, kuriose nustatomi skirtingi saugumo režimai bei pagrindiniai jų įgyvendinimo reikalavimai: pirmoji apsaugos zona – „specialioji (riboto patekimo) erdvė“, antroji apsaugos zona – „administracinė erdvė“, trečioji apsaugos zona – „viešojo erdvė“.

33. Teismo teritorijos, patalpų ir jose esančių asmenų ir turto apsaugai planuoti, organizuoti ir įgyvendinti turi būti sudaromas teismo Apsaugos planas, kuriame numatomos visos teismo apsaugai naudojamos Organizacinės ir Techninės saugumo priemonės, jų išdėstymas ir būklė, taip pat parengti galimi saugumo grėsmių scenarijai ir suplanuoti veiksmai,

įgyvendinami šiems scenarijams įvykus. Apsaugos plane turi būti nustatytos už jame numatytų veiksmų įgyvendinimą atsakingų asmenų funkcijos, teisės ir pareigos bei atsakomybės.

34. Tvarką ir rimtį teismuose, fizinę teismų apsaugą padeda užtikrinti Lietuvos policija (toliau – Policija) ir (ar) Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Viešojo saugumo tarnyba). Iškilus kritinėms situacijoms ar dėl netinkamo asmenų elgesio teismo patalpose ir (ar) jo priegose teisme dirbančių asmenų ir (ar) teismo lankytojų atžvilgiu, taip pat dėl neteisėto teisme dirbančių asmenų persekiojimo ar kitų neteisėtų veiksmų, pažeidžiančių tvarką ir rimtį teismuose, teismas (teismo pirmininkas, teisėjai, teismo atstovai) privalo nedelsiant kreiptis į Policiją ir (ar) imtis kitų neatidėliotinų priemonių tam, kad užkirstų kelią daromiems (gresiantiems) teisės pažeidimams.

35. Teismų pirmininkai ir (ar) teisėjai, įvertinę poreikį, iš anksto turi pranešti Policijai ir (ar) Viešojo saugumo tarnybai apie nagrinėjamas rezonansines ir (arba) didesnės apimties, visuomenės susidomėjimą keliančias ar kitas bylas, kurių nagrinėjimo metu gali kilti grėsmė saugumui teisme, siekiant užtikrinti būtiną fizinę teismų apsaugą tokių bylų nagrinėjimo metu. Siekiant tinkamai užtikrinti teismo, jame esančių žmonių saugumą ir viešąją tvarką, apsaugos priemonės fiziniam saugumui teismuose užtikrinti turėtų būti taikomos bendradarbiaujant teismo administracijai ir Policijos atstovams ir (ar) Viešojo saugumo tarnybos. Fizinės teismo apsaugos ir viešojo saugumo užtikrinimo tvarką kiekvienas teismas suderina su atitinkamo teismo veiklos teritorijoje veikiančia ar kita Policijos įstaiga (-omis) ir (ar) Viešojo saugumo tarnyba.

36. Teisme nustatomos ir taikomos Organizacinės ir Techninės saugumo priemonės ir (ar) jų įgyvendinimas neturi trukdyti teisme dirbančių asmenų darbo ir (ar) sudaryti prielaidas pažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytą teisėjų nepriklausomumo principą.

37. Teismuose organizuojamas juose dirbančių asmenų švietimas fizinio saugumo užtikrinimo srityje. Teisme dirbantys asmenys turi žinoti, kaip elgtis teroro akto, neteisėto fizinio poveikio, grasinimo atlikti šias veikas metu ar kitų kritinių situacijų atvejais.

IV SKYRIUS

PSICHOLOGINIO SAUGUMO TEISMUOSE UŽTIKRINIMO ĮGYVENDINIMAS

38. Psichologinio saugumo teismuose užtikrinimas – tai visuma veiksmų ir priemonių, kuriais siekiama sukurti psichologiškai ir emociškai saugią teismo aplinką teisme dirbantiems asmenims ir teismo lankytojams, taip pat suteikti pažeidžiamiesiems asmenims reikalingą emocinę ir psichologinę paramą teismo procese, apsaugoti juos nuo traumuojančio poveikio teismo aplinkoje.

39. Psichologinio saugumo užtikrinimo teismuose tikslas – sukurti emociškai saugią teismo aplinką, prisidedant prie visuomenės pasitikėjimo teismų sistema didinimo, efektyvesnio ir greitesnio teismo proceso užtikrinimo.

40. Teismuose, vadovaujantis Aprašo 13 punkte įtvirtintais kriterijais, nustatomos ir įgyvendinamos šios Organizacinės ir Techninės psichologinio saugumo priemonės:

- 40.1. informacijos apie teismų veiklą sklaida;
- 40.2. teismų psichologų veikla;
- 40.3. teisme dirbančių asmenų kompetencijų didinimas.
- 40.4. teismo savanorių veikla;
- 40.5. pažeidžiamų asmenų informavimas apie teismo proceso eigą;
- 40.6. specialių teismo patalpų pažeidžiamiesiems asmenims įrengimas;
- 40.7. konvojuojamųjų asmenų atskyrimas nuo kitų teismo proceso dalyvių;

40.8. kitos pagal teismo poreikį nustatytos ir įgyvendinamos psichologinio saugumo priemonės.

41. Informacijos sklaidą apie teismų veiklą užtikrina teismai ir Nacionalinė teismų administracija savo interneto svetainėse, informaciniuose stenduose ir rašytiniuose leidiniuose (informaciniuose lankstinukuose, specializuotame žurnale „Teismai.lt“, kituose šviečiamojo pobūdžio leidiniuose) skelbdami aktualią informaciją apie teismų veiklą, teismų kontaktinius duomenis, kreipimosi į teismą procedūras, teismo procesų dalyvių teises ir pareigas teismo proceso metu, teises aktualijas ir pan.

42. Teismuose steigiamos psichologų pareigybės. Psichologų veikla siekiama užtikrinti teismo procese dalyvaujančių asmenų – nepilnamečių, mažamečių vaikų – kvalifikuotą apklausą, šių asmenų ir jų įstatyminių ar teisėtų atstovų paruošimą apklausai, suteikti nepilnamečiams, mažamečiams vaikams tinkamą psichologinę pagalbą teismo procese, konsultuoti dėl jų poreikių, raidos ypatumų jų įstatyminius ar teisėtus atstovus, teisėjus bei kitus teismo proceso dalyvius ir (ar) ikiteisminio tyrimo įstaigų subjektus bei suteikti kitą būtiną psichologinę pagalbą teismo procese. Teismo pirmininko ar teismo kanclerio pavedimu psichologas taip pat konsultuoja teismo darbuotojus streso valdymo klausimais, pagal kompetenciją organizuoja mokymus psichologinio saugumo srityje.

43. Teismai skatinami tarpinstitucinio susitarimo pagrindais tarpusavyje bendradarbiauti ir užtikrinti teismo procese privalomą psichologo dalyvavimą tais atvejais, kai konkrečiame teisme nėra įsteigtos psichologo pareigybės ar laikinai nėra asmens, einančio šias pareigas.

44. Teismuose skatinamos ir palaikomos teismo savanorių veiklos iniciatyvos. Teismo savanorių veiklos tikslas – padėti teismų lankytojams teismo aplinkoje jaustis drąsiau ir saugiau, suteikiant jiems praktinę informaciją, susijusią su teismo aplinka, teismo procesu ir jo eiga, supažindinant su nukentėjusiojo ar liudytojo teisėmis bei pareigomis, išklausanč teismų lankytojus ir padedant palaikyti jų emocinio saugumo jausmą.

45. Teismo savanorių veikla organizuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymo nuostatomis bei atsižvelgiant į konkrečiame teisme nagrinėjamų bylų pobūdį, teismo dydį, teismų lankytojų srautus ir kitus teismo veiklos ypatumus.

46. Teismas užtikrina, kad asmenys, norintys tapti teismo savanoriais, išklausytų specialius mokymus ir būtų gerai susipažinę su teismų sistema ir teismo procesu, nukentėjusiųjų ir liudytojų teisėmis bei pareigomis, teismo vidaus taisyklėmis ir teismo patalpomis, gebėtų bendrauti su pažeidžiamais asmenimis.

47. Teismuose siekiama didinti teisme dirbančių asmenų dalykines ir bendrąsias kompetencijas ir profesinius įgūdžius teisės aktų nustatyta tvarka sudarant sąlygas teisme dirbantiems asmenims tobulinti kvalifikaciją, įgyti bendrųjų ir profesinių žinių ir įgūdžių, reikalingų teismo procese su pažeidžiamais asmenimis, gerinti teismų lankytojų aptarnavimo kokybę, valdyti kritines situacijas.

48. Iki teismo posėdžio pažeidžiamiesiems asmenims suteikiama informacija apie jų turimas teises ir pareigas teismo procese, būsimą teismo proceso eigą ir kt. (pavyzdžiui, kartu su teismo pranešimu ar teismo šaukimu nukentėjusiajam, liudytojui siunčiamas informacinio pobūdžio pranešimas apie jo turimas teises, informacija apie tai, kur galima gauti reikiamą psichologinę paramą, nevyriausybinį organizacijų, besirūpinančių nukentėjusiais, kontaktus); padedama pažeidžiamiesiems asmenims susipažinti su teismo posėdžių sale ir būsimu teismo proceso eiga, atsakoma į rūpimus klausimus, susijusius su pažeidžiamų asmenų dalyvavimu teismo procese.

49. Siekiant užtikrinti pažeidžiamų asmenų ir jų interesų apsaugą, naujai statomuose (rekonstruojamuose) teismų pastatuose teisės aktų nustatyta tvarka įrengiamos specialios

patalpos, skirtos asmenims baudžiamajame procese pripažintiems nukentėjusiais ir liudytojais, kuriuos reikia apsaugoti nuo neigiamo kitų proceso dalyvių poveikio, laukti teismo posėdžio (atskiri teismų laukiamieji), bei patalpos (kambariai) šių asmenų apklausoms vykdyti.

50. Teismuose, esant galimybei, teisės aktų nustatyta tvarka įrengiamos atskiros teismo teritorijos dalys bei atskiri įėjimai į teismo pastatus, skirti konvojuojamiesiems asmenims atvesdinti į laikino sulaikymo patalpas bei teismo posėdžių sales. Konvojuojamųjų asmenų judėjimo teismo pastate keliai neturi kirstis su pažeidžiamų asmenų judėjimo keliais.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

51. Aprašo nuostatos taikomos teismams tiesiogiai. Teismo pirmininkas, vadovaudamasis Aprašu bei atsižvelgdamas į kiekvieno teismo saugumo užtikrinimo poreikį, į tam tikrus su teismų veikla susijusius kriterijus (pavyzdžiui, teismų nagrinėjamos bylos, teisme įdiegta fizinė saugumo infrastruktūra) gali patvirtinti tvarką, kuri detalizuotų fizinio ir psichologinio saugumo priemonių taikymą konkrečiame teisme.

52. Teismo nustatyta tvarka visi teisme dirbantys asmenys turi būti supažindinami su šiuo Aprašu.

53. Kiekvienas teismas gali teikti siūlymus Teisėjų tarybai dėl saugumo teismuose politikos gerinimo.
